

Vilhelmina kommun

YTTRANDE

2021-10-04

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet (Ds 2021:27)

Sammanfattning

Vi ser med oro på den förändring som pågår av arbetsmarknadspolitiken när Arbetsförmedlingen drar sig tillbaka, lämnar sina kontor på landsbygden och sina traditionella uppdrag. Lokal närvaro och dialog med kommunernas invånare och företag har under många år präglat Arbetsförmedlingens verksamhet. Att förmedla arbete är ett hantverk som kräver kompetens, väl underhållna nätverk och mellanmänsklig kontakt. Byggstenarna stavas kontinuitet och förtroende.

Ett ledord i DS 2021:27 är att Arbetsförmedlingen ska ge en likvärdig service i hela landet. I kommuner där risken är uppenbar för att den likvärdiga servicen urholkas, bör verksamhet kunna flyttas från Arbetsförmedlingen till kommunerna genom avtal. De juridiska aspekterna är utredda i SOU 2020:41, och ger kommunerna legitimitet att ingå avtal med Arbetsförmedlingen. Avtalen hindrar inte att fristående aktörer kan verka jämsides med kommunerna och i samarbete med kommunerna.

3.3.2 Likvärdig tillgång till service och insatser i hela landet

Vi instämmer i att Arbetsförmedlingen behöver säkra en likvärdig tillgång till service och insatser, men instämmer inte i varför kommunerna endast ska delta under "en tydligt avgränsad övergångsperiod". Kommunerna anses i statens egen utredning SOU 2020:41 uppfylla kraven om att kunna verka jämsides med fristående aktörer.

3.3.3 Arbetsmarknadspolitiska insatser

Vi instämmer i att det behöver finnas olika typer av arbetsmarknadspolitiska insatser och att de rustande insatserna kan vara arbetspraktik, reguljär utbildning eller arbetsmarknadsutbildning.

Vi saknar i utredningen en hänsyn till kommuner i hela Sverige. Utredningens huvudtes om likvärdiga insatser är en alltför vid formulering som ger utrymme för tolkningar.

Arbetsförmedlingen har under många år valt att koncentrera sina yrkesutbildningar till ett fåtal platser. Det har missgynnat en likvärdig tillgång på insatser, och det har begränsat tillgången till utbildad arbetskraft i kommuner långt från utbildningsorterna. En likvärdig tillgång till arbetsmarknadspolitiska insatser förutsätter en god och nära tillgång till utbildning. En arbetsmarknadsinsats i en mindre kommun kan för den lokala arbetsmarknaden ha proportionellt mer effekt än en insats i en större kommun. Mer regionalpolitisk hänsyn bör vägas in vid prioritering av insatser, särskilt i kommuner långt från de ekonomiska tillväxtområdena.

3.3.7 Samverkan med andra myndigheter och aktörer

Vi instämmer i att kommunerna är viktiga aktörer i den reformerade verksamheten av Arbetsförmedlingen, och att kommunerna har central betydelse för arbetsmarknadspolitiken.

Vi instämmer inte i att kommunerna ska undantas från att vara utförare av arbetsmarknadspolitiska insatser, eftersom utredningen i SOU 2020:41 konstaterar att kommunerna har den juridiska kompetensen som erfordras att både konkurrera med privata aktörer och att ingå avtal med Arbetsförmedlingen i ett samarbete myndigheter emellan.

3.4.1 Syftet med förmedlingsinsatser

3.5.3 Den enskildes möjligheter att påverka valet av leverantör

9.5 Konsekvenser för kommunerna

Vi instämmer inte i utredningsförslaget om en platsförmedling som ska bemannas av upphandlade leverantörer. Arbetsförmedlingen blir med detta snarast en tillsyningsmyndighet. Vår farhåga är att den operativa verksamheten blir spridd på för många händer. I utredningen 3.5.3 skriver utredningen om en mångfald av aktörer eller aktörstyper. Vem svarar för helhetsperspektivet kring områden med flera aktörer och vem har ansvaret för samverkan? Hur säkerställs kontaktytorna mellan leverantörer och med kommunerna?

Vi instämmer inte i utredningsförslaget om en uppdelning av platsförmedlingen så att specialistinsatser och dyrare rustande insatser ska särskiljas från leverantörer. Genom en uppdelning mellan stat och leverantör finns risk för oklara gränssättningar och att individer kommer i kläm.

Vi instämmer inte utredningens tro att det enbart är vissa arbetssökande som kommer att ha behov av utbildning inom det reguljära utbildningssystemet för att få ett varaktigt arbete. Det är snarare en regel än ett undantag att det behövs utbildningsinsatser för att möjliggöra detta.

Vi instämmer i utredningens analys i 9.5 att införandet i av förmedlingsinsatser kommer att påverka kommuner. Kommunerna hanterar idag många ärenden som kommer från arbetsförmedlingar. I kommunerna finns funktioner och ett långsiktigt arbetssätt för att möta efterfrågan över tid. Troligen kommer behovet av stöd från kommunerna att öka ytterligare när dessa tjänster upphandlas. Arbetsförmedlingarna ska samtidigt behålla myndighetsuppgifter som att utreda och besluta i ärenden, vilket gör att kommunerna kommer att behöva kommunicera med fler parter. Staten bör därför kompensera kommunerna för detta arbete.

Detta yttrande har sammanställts av arbetsmarknads- och vuxenutbildningschef Lars Gavelin vid Vilhelmina kommun.